

EUROPOS
KOMISIJA

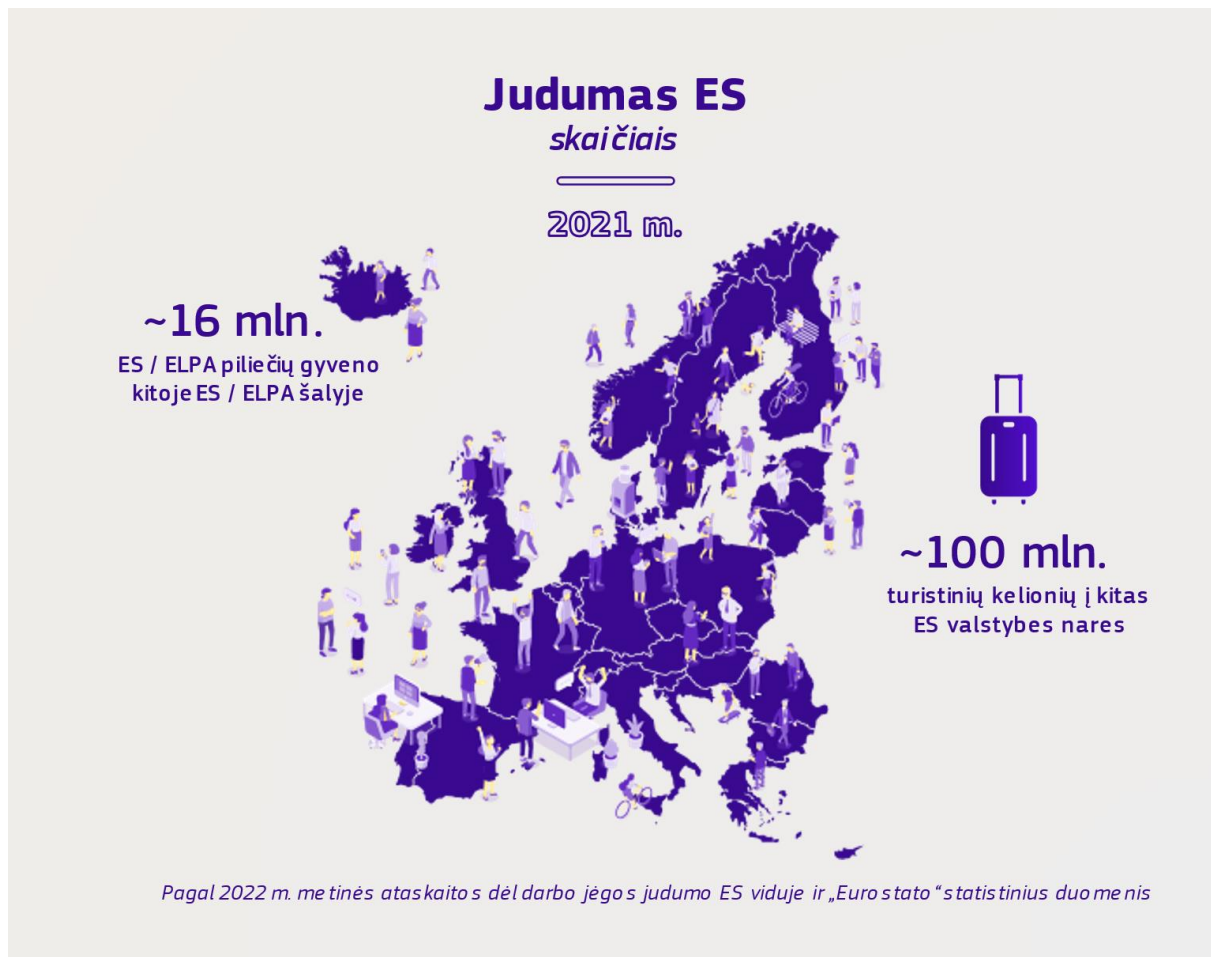
Briuselis, 2023 09 06
COM(2023) 501 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

**Socialinės apsaugos koordinavimo skaitmenizacija: palankesnių sąlygų sudarymas
laisvam judėjimui bendrojoje rinkoje**

1. Įvadas

Šiame minimos **30-osios bendrosios rinkos¹ ir Europos Sąjungos pilietybės metinės**, kuriomis atkreipiamas dėmesys į tai, kad **teisė laisvai judėti yra svarbus laimėjimas Europos integracijos srityje**. Daugiau kaip 55 proc. piliečių mano, kad ši teisė naudinga Europos integracijai, darbo rinkoms ir apskritai asmenims, o 84 proc. piliečių – kad ji naudinga jų šalies ekonomikai². Dėl judumo ES žmonės gali „patirti Europą“, pasinaudoti platesnėmis galimybėmis švietimo, darbo ir gyvenimo srityse, taip pat galimybe įgyti naujų įgūdžių. Jis taip pat padeda didinti našumą ir spręsti darbo jėgos ir įgūdžių trūkumo problemą³.

Socialinės apsaugos koordinavimo taisyklėmis⁴, nustatytomis pradėjus vykdyti Europos integraciją, **apsaugomos Europoje judančių asmenų socialinės apsaugos teisės**. Jomis užtikrinama, kad žmonės ir toliau gautų išmokas (pvz., senatvės, nedarbo ar šeimos išmokas) ir kad jie būtų apdrausti sveikatos draudimu, net jei keliauja ar persikelia į kitą ES šalį. Dėl šių

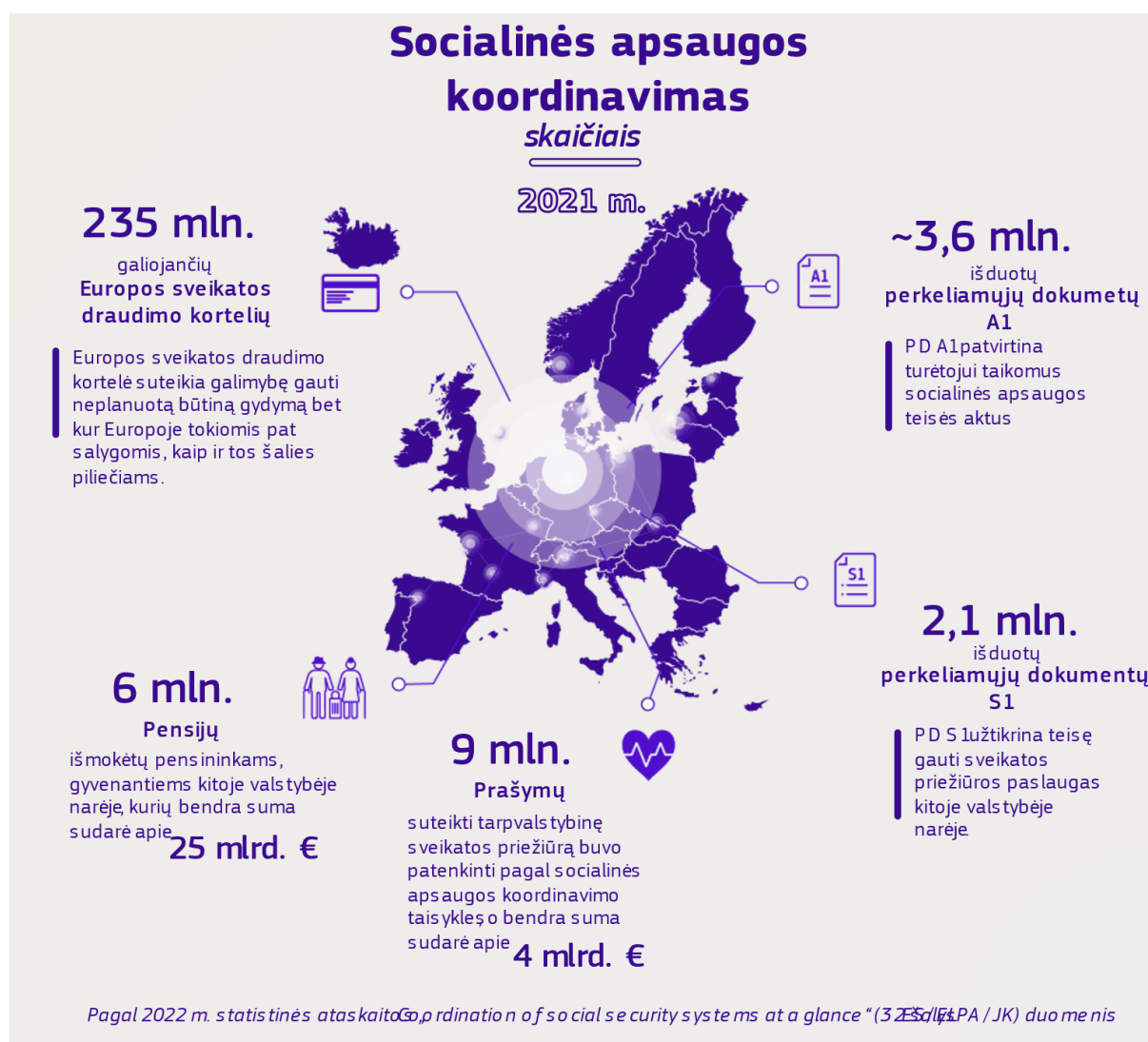
¹ Komisijos komunikatas. Bendrajai rinkai sukanka 30 metų.

² „Eurobarometro“ apklausos: „Darbo jėgos judumas ES po pandemijos“ (angl. *Intra-Eu labour mobility after the pandemic*). Jas rasite spustelėję šiuos saitus: „Darbo jėgos judumas ES po pandemijos“, 2022 m. gruodžio mėn. „Eurobarometro“ apklausa (europa.eu), ir [„Europos Sąjungos piliečiai ir demokratija“, 2020 m. liepos mėn.](#)

³ Europos Parlamento tyrimų tarnyba, 2020 m., „Koronavirusas ir ES veiksmų nebuvimo kaštai“ ir EBPO ekonominis tyrimas „Euro zona 2021 m.“, „OECD Publishing“, Paryžius.

⁴ Reglamentas (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo ir Reglamentas (EB) Nr. 987/2009, nustatantis Reglamento (EB) Nr. 883/2004 įgyvendinimo tvarką. Šie reglamentai taip pat taikomi Norvegijai, Islandijai, Lichtenšteinui ir Šveicarijai. Susitarimuose su Jungtine Karalyste nustatytos konkrečios taisyklės.

taisyklių modernizavimo šiuo metu tariai Europos Parlamentas ir ES Taryba⁵.

Be to, vis dar yra **daug potencialo gerinti socialinės apsaugos sistemų koordinavimą ir remti sąžiningą darbo jėgos judumą toliau vykdant** šios srities skaitmenizaciją, siekiant paspartinti skaitmeninę pertvarką Europoje, sumažinti administracinę naštą ir padidinti Europos ekonomikos konkurencingumą.

Tarpvalstybiniais atvejais piliečiai ir įmonės dažnai susiduria su sunkumais bendraudami su socialinės apsaugos institucijomis, darbo inspekcijomis ir sveikatos priežiūros paslaugų teikėjais. Socialinės apsaugos teisių įrodymo ir tikrinimo procedūros gali užtrukti ir sukurti administracinę naštą, nes jos dažnai grindžiamos fiziniu buvimu ir fiziniais dokumentais – „perkeliamaisiais dokumentais“⁶, įskaitant Europos sveikatos draudimo kortelę. Įmonės gali susidurti su administracinėmis išlaidomis ir kliūtimis, visų pirma siųsdamos savo darbuotojus laikinai dirbti į užsienį.⁷ Šios kliūtys gali atgrasyti piliečius, norinčius pasinaudoti laisvo judėjimo teise, ir bendroves, pasirengusias užsiimti verslu užsienyje ir pasinaudoti bendrosios rinkos teikiama privalumais. Jie buvo iškelti kaip piliečiams aktualūs aspektai Konferencijoje

⁵ COM (2016) 815 final.

⁶ Žr. [standartinės socialinės apsaugos teisių formas portale „Your Europe“ \(europa.eu\)](https://europa.eu/your-europe).

⁷ Remiantis 2020 m. [Komisijos parengtu kliūčių aprašu](#), dėl darbuotojų komandiravimo į užsienį taisyklių atsirandanti administracinė našta yra viena iš pagrindinių bendrosios rinkos kliūčių.

dėl Europos ateities ir Piliečių mobilumo mokymosi tikslais forume⁸.

Nepaisant pastaraisiais metais įgyvendintų iniciatyvų, kuriomis siekiama pagerinti informacijos mainus, dėl nepakankamo nacionalinių sistemų sąveikumo socialinės apsaugos įstaigos, sveikatos priežiūros paslaugų teikėjai ir darbo inspekcijos taip pat susiduria su sunkumais dėl prieigos prie duomenų ir dalijimosi jais. Taip pat patiriama išlaidų, susijusių, pavyzdžiui, su teisę patvirtinančių dokumentų išdavimu ir tikrinimu, poreikiu juos periodiškai pakeisti, ir išlaidų, atsirandančių dėl su perkeliamaisiais dokumentais ir netinkamu Europos sveikatos draudimo kortelės naudojimu susijusios sukčiavimų ir klaidų rizikos⁹.

Europos Parlamentas¹⁰, valstybės narės, socialinės apsaugos institucijos ir socialiniai partneriai taip pat paragino imtis ES ir nacionalinio lygmens veiksmų siekiant dar labiau supaprastinti procedūras, taikomas žmonėms ir įmonėms, sumažinti administracines kliūtis ir pereiti prie sąveikesnių, tarpusavyje susietų ir automatizuotų socialinės apsaugos sistemų. Tai buvo viena iš pagrindinių 2023 m. kovo 1 d. įvykusio aukšto lygio konferencijos „Socialinės apsaugos koordinavimo (ESSPASS) ir darbo kortelių skaitmenizacija“ (angl. *Digitalisation in social security coordination (ESSPASS) and labour cards*) išvadų, kartu pateikiant prašymą suteikti daugiau aiškumo dėl įvairių ES iniciatyvų ir kaip jos viena kitą papildo.

Siekiant reaguoti į šiuos raginimus ir spręsti problemas, su kuriomis susiduria piliečiai ir įmonės, šiame komunikate apžvelgiamos esamos iniciatyvos, kurios yra bendros skaitmeninės aplinkos dalis, ir siūlomos tolesnės priemonės, kurių reikia imtis trumpuoju ir vidutinės trukmės laikotarpiu.

Tolesne šios srities skaitmenizacija galima:

- sumažinti administracines kliūtis ir išlaidas judiems piliečiams ir užsienyje veikiančioms įmonėms, įskaitant mažąsias ir vidutines įmones (MVI), gerinant skaitmeninę patirtį bendraujant su viešosiomis įstaigomis socialinės apsaugos tikslais;
- gerinti viešųjų paslaugų kokybę ir socialinės apsaugos koordinavimo procesų veiksmingumą;
- gerinti institucijų keitimosi informacija procesus ir bendradarbiavimą, užtikrinant geresnį sąveikumą, automatizavimą ir dalijimąsi duomenimis;
- sumažinti klaidų ir sukčiavimo socialinės apsaugos srityje riziką, be kita ko, susijusią su dokumentų klastojimu, taip sustiprinant darbuotojų apsaugą ir sąžiningą darbo jėgos judumą.

Šiuo komunikatu prisidedama prie ES pastangų paspartinti Europos skaitmeninę pertvarką ir skatinti į žmogų orientuotą požiūrį į skaitmenizaciją. Pagrindinis **Skaitmeninio dešimtmečio politikos programos**¹¹ tikslas – užtikrinti, kad mūsų skaitmeninė aplinka būtų įtrauki ir kad viešosios paslaugos, sveikatos priežiūros ir slaugos paslaugos būtų visiems prieinamos patikimoje ir saugioje interneto aplinkoje. Programoje nustatyti konkretūs viešųjų paslaugų

⁸ [Konferencija dėl Europos ateities. Baigiamoji ataskaita](#) ir [Mobilumo mokymosi tikslais forumo rekomendacija Nr. 20](#).

⁹ Dėl sukčiavimo ir klaidų atvejų, susijusių su perkeliamaisiais dokumentais ir netinkamu Europos sveikatos draudimo kortelės naudojimu, žr. [Sukčiavimas ir klaidos ES socialinės apsaugos koordinavimo ir Tarpvalstybinių sveikatos priežiūros paslaugos ES pagal socialinės apsaugos koordinavimo taisykles, 2021 m. ataskaitiniai metai](#).

¹⁰ Žr. Europos Parlamento rezoliucijas: [P9_TA\(2020\)0371](#); [P9_TA\(2020\)0284](#); [P9_TA\(2021\)0007](#); [P9_TA\(2021\)0249](#); [P9_TA\(2020\)0176](#); [P9_TA\(2021\)0473](#); [P9_TA\(2023\)0203](#).

¹¹ [2022 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas \(ES\) 2022/2481, kuriuo nustatoma 2030 m. Skaitmeninio dešimtmečio politikos programa](#). Remiantis neseniai atlikta „Eurobarometro“ apklausa, 74 proc. ES piliečių mano, kad iki 2030 m. skaitmeninės technologijos taps svarbios jų gyvenime, visų pirma norint naudotis paslaugomis internete, taip pat ir kitose ES šalyse.

skaitmenizacijos tikslai, visų pirma tai, kad iki 2030 m. 100 proc. pagrindinių viešųjų paslaugų būtų prieinamos internetu. Į Skaitmeninio dešimtmečio politikos programą taip pat įtraukti su skaitmeniniais įgūdžiais susiję tikslai, pavyzdžiui, tai, kad 80 proc. 16–74 m. amžiaus asmenų turėtų bent pagrindinius skaitmeninius įgūdžius. Skaitmeninių įgūdžių gerinimas yra vienas iš pagrindinių **Europos įgūdžių metų**¹² tikslų.

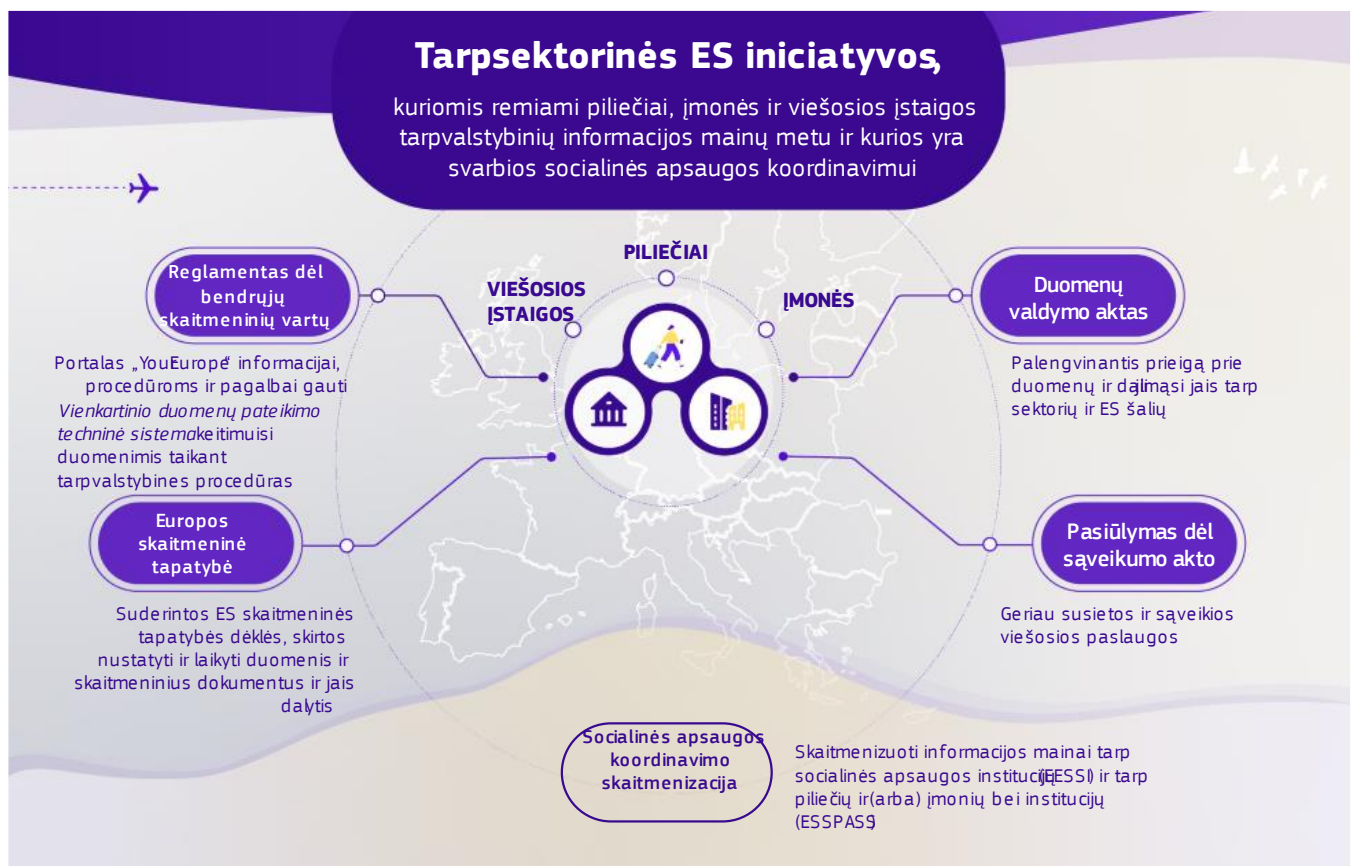
Europos deklaracijoje dėl skaitmeninių teisių ir principų¹³ dar kartą patvirtinamas pagrindinis žmonių vaidmuo vykdant skaitmeninę pertvarką, pabrėžiant duomenų apsaugos ir saugumo, taip pat įtraukimo ir prieinamumo svarbą. Žmonės taip pat turėtų turėti galimybę laisvai pasirinkti, ar jie nori naudotis skaitmeninėmis priemonėmis, ar ne.

2. Naudojimasis skaitmenizacijos teikiamomis galimybėmis siekiant remti laisvą judėjimą ir sąžiningą darbo jėgos judumą

2.1. Tarpsektorinės ES iniciatyvos, susijusios su socialinės apsaugos koordinavimu

Viešųjų paslaugų skaitmenizacija yra labai svarbi kuriant šiuolaikiškas ir veiksmingas administracijas, kurios reaguotų į piliečių ir įmonių poreikius, suteikdamos jiems prieinamą ir sklandžią skaitmeninę patirtį, ir prisidėtų prie Europos bendrosios rinkos sėkmės.

Siekiant pažangos šioje srityje, buvo imtasi svarbių veiksmų ES lygmeniu. Kelios tarpsektorinės ES iniciatyvos, kuriomis remiamas tarpvalstybinių skaitmeninių viešųjų paslaugų srities plėtojimas, suteikia tvirtą pagrindą tolesnei socialinės apsaugos koordinavimo skaitmenizacijai.

¹² [Europos įgūdžių metai.](#)

¹³ [Europos deklaracija dėl skaitmeninių teisių ir principų.](#)

Reglamente dėl bendrųjų skaitmeninių vartų¹⁴ reikalaujama, kad valstybės narės užtikrintų, kad piliečiai ir įmonės iki 2023 m. gruodžio 12 d. turėtų prieigą ir galėtų atlikti 21 administracinę procedūrą¹⁵ vien internetu portale „Your Europe“¹⁶, o rezultatus gautų elektroniniu būdu. Trys iš šių procedūrų susijusios su socialinės apsaugos koordinavimo srityje: prašymas nustatyti, kurie socialinės apsaugos teisės aktai taikomi turėtoji (juo remiantis gaunamas perkeliama dokumentas A1), prašymas išduoti Europos sveikatos draudimo kortelę ir prašymas apskaičiuoti pensijas.

Kuriama **vienkartinio duomenų pateikimo techninė sistema**, kurioje nacionalinės valdžios institucijos galės automatiškai keisti dokumentais ir informacija, kurių reikia šiai 21 procedūrai atlikti, kaip reikalaujama Reglamente dėl bendrųjų skaitmeninių vartų. Tikslas – pakartotinai naudoti informaciją, kurią elektronine forma jau saugo kitos Europos administracijos, kad piliečiai ir įmonės nebūtų užkraunami papildoma našta.

Europos skaitmeninės tapatybės sistema¹⁷ suteiks žmonėms ir įmonėms galimybę patvirtinti savo tapatybę ir asmeninėje Europos skaitmeninės tapatybės dėklėje saugoti įvairius dokumentus, pavyzdžiui, vairuotojo pažymėjimus, elektroninius receptus ir kitus medicininius dokumentus, išsilavinimo ir profesinės kvalifikacijos dokumentus bei socialinės apsaugos liudijimus.

Siūlomu Europos sąveikumo aktu¹⁸ bus sukurta visoje ES veikianti viešojo administravimo institucijų bendradarbiavimo sistema, siekiant susitarti dėl bendrų sąveikumo sprendimų ir padėti didinti jų pakartotinį naudojimą kuriant tarpvalstybines viešąsias paslaugas. Veiksmingesnės viešosios paslaugos bus naudingos tiek žmonėms, tiek įmonėms dėl didesnio sąveikumo, geriau tarpusavyje sujungtų skaitmeninių viešojo administravimo institucijų ir geresnio dalijimosi duomenimis visuose sektoriuose ir ES šalyse.

2.2. Skaitmeninės iniciatyvos socialinės apsaugos koordinavimo srityje

Be tarpsektorinių ES iniciatyvų, imtasi konkrečių iniciatyvų, kuriomis siekiama skaitmenizuoti socialinės apsaugos koordinavimą ir spręsti šios srities problemas.

Pastaraisiais metais padaryta didelė pažanga įstaigų elektroninio keitimosi socialinės apsaugos informacija srityje. Komisija ir valstybės narės taip pat pradėjo toliau gerinti žmonių ir (arba) įmonių ir socialinės apsaugos institucijų, darbo inspekcijų ir sveikatos priežiūros paslaugų teikėjų sąveiką, supaprastinti procedūras ir mažinti visoms susijusioms šalims tenkančią administracinę naštą.

2.2.1. Veiksmingesnis tarpinstitucinis tarpvalstybinių socialinės apsaugos bylų nagrinėjimas: EESSI sistema

¹⁴ [Reglamentas \(ES\) 2018/1724](#), kuriuo sukuriama bendrieji skaitmeniniai vartai, skirti suteikti prieigą prie informacijos, procedūrų ir pagalbos bei problemų sprendimo paslaugų, ir kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 1024/2012.

¹⁵ Šios procedūros apima situacijas, susijusias su darbu, studijomis, išėjimu į pensiją, persikėlimu į kitą šalį arba verslo vykdymu (tiek nacionaliniu, tiek tarpvalstybiniu mastu), o tokios procedūros, kaip automobilio registravimas arba prašymas skirti pensiją, turėtų būti visiškai skaitmenizuotos, kad nebereikėtų užsiimti popierizmu.

¹⁶ https://europa.eu/youreurope/index_lt.htm.

¹⁷ Pasiūlymas dėl reglamento, kuriuo dėl Europos skaitmeninės tapatybės sistemos nustatymo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 910/2014. 2023 m. birželio 29 d. Europos Parlamentas ir Taryba pasiekė preliminarų politinį susitarimą dėl šio pasiūlymo;

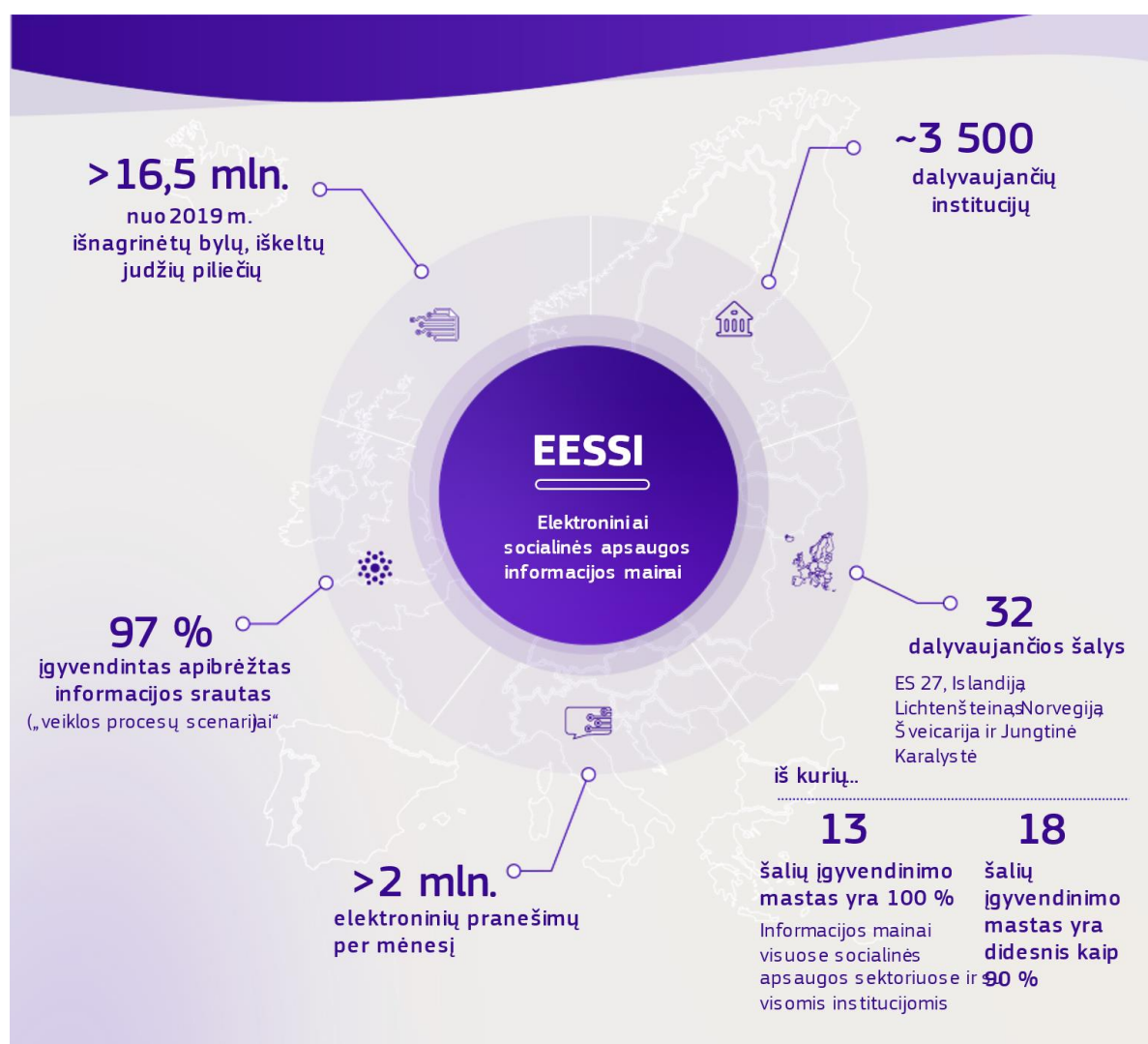
¹⁸ Pasiūlymas dėl reglamento, kuriuo nustatomos viešojo sektoriaus aukšto lygio sąveikumo visoje Sąjungoje priemonės.

Kaip nustatyta ES socialinės apsaugos koordinavimo taisyklėse¹⁹, **Elektroninių socialinės apsaugos informacijos mainų (EESSI)** sistema sukurta siekiant užtikrinti greitą ir saugų keitimąsi informacija tarp socialinės apsaugos institucijų visoje Europoje, pakeičiant popierines ryšių palaikymo priemones.

EESSI projektas pradėtas 2008 m. ir nuo jo įgyvendinimo pradžios 2019 m. EESSI suteikia galimybę greičiau, veiksmingiau ir tiksliau nagrinėti socialinės apsaugos sričių ir sričių, kurioms taikomos ES koordinavimo taisyklės (pvz., taikytinų tesės aktų nustatymo, ligų, nelaimingų atsitikimų darbe, pensijų, nedarbo ir išmokų šeimai), bylas.

Tikslas – palengvinti tarpvalstybinę socialinės apsaugos teisių apsaugą, sudarant sąlygas greičiau nagrinėti bylas, apskaičiuoti ir mokėti išmokas (pvz., teises į pensiją asmenims, dirbusiems kelyje šalyse, šeimos ir bedarbio išmokas).

Sistema standartizuojamas keitimasis informacija ir didinamas socialinės apsaugos procesų bei šalių ir jų socialinės apsaugos institucijų administracinio bendradarbiavimo veiksmingumas, nedarant poveikio jokiems pagrindinių nacionalinių socialinės apsaugos sistemų ypatumams.

EESSI taikymo patirtis parodė, kad sudėtinga skaitmenizuoti tarpvalstybinius procesus, kuriuose dalyvauja tūkstančiai socialinės apsaugos institucijų ir į kurias įtrauktos visos socialinės apsaugos sritys. Nepaisant valstybių narių išipareigojimo, laiko ir investicijų siekiant

¹⁹ Žr. Reglamento (EB) Nr. 883/2004 78 ir 79 straipsnius ir Reglamento (EB) Nr. 987/2009 4 ir 95 straipsnius.

kurti, plėtoti ir diegti didelio masto skaitmeninį socialinės apsaugos koordinavimo visoje ES sprendimą, pažanga ES lygmeniu yra lėta²⁰.

Nors EESSI jau veikia visose 32 dalyvaujančiose šalyse ir jau supaprastina bylų nagrinėjimą, kad tai būtų naudinga žmonėms, judantiems visoje ES, kai kurios šalys vis dar turi imtis veiksmų, kad užbaigtų sistemos diegimą nacionaliniu lygmeniu. Tai visų pirma susiję su tarpvalstybine sveikatos priežiūros išlaidų kompensavimo tvarka. Kol nebus imtasi šių galutinių veiksmų, atitinkamiems procesams turi būti naudojami alternatyvūs komunikacijos būdai, nepriklausantys sistemai. Dėl to trylika šalių, kurios jau visiškai įgyvendino EESSI²¹, įpareigojamos išlaikyti lygiagrečius popieriniais dokumentais grindžiamus susitarimų su dar nepasirengusiomis šalimis procesus.

Visiškas EESSI sistemos įdiegimas yra prioritetas²². Komisija ir toliau padeda valstybėms narėms tai įgyvendinti. Ji bendradarbiauja su valstybėmis narėmis, kad pagerintų sistemą ir jos procesus.

Europos darbo institucija (EDI) taip pat padės remti EESSI naudojimą²³. EDI planuoja pradėti tarpusavio mokymosi ir supratimo programą, skirtą veiksmingesniam naudojimuisi EESSI sistema.

Komisija ragina valstybes nares:

- paspartinti EESSI įgyvendinimą, siekiant užtikrinti, kad sistema būtų visiškai įdiegta ne vėliau kaip iki 2024 m. pabaigos.

Komisija ragina EDI:

- 2024 m. pradėti vykdyti EESSI tarpusavio mokymosi ir supratimo programą.

Komisija:

- bendradarbiaus su valstybėmis narėmis, kad būtų paspartintos pastangos įgyvendinti tikslus, ir kas ketvirtį teiks šių pastangų stebėseną ir ataskaitas interneto svetainėje „Europa“²⁴.

Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis:

- toliau gerins EESSI sistemos veikimą ir techninę priežiūrą, kad socialinės apsaugos institucijoms būtų dar lengviau ja naudotis.

2.2.2. Judžių piliečių sąveikos su nacionalinėmis valdžios institucijomis visoje Europoje lengvinimas: ESSPASS iniciatyva

Nors itin svarbu gerinti įstaigų keitimąsi socialinės apsaugos informacija elektroniniu būdu, tai yra tik pirmas žingsnis. Skaitmenizacija turėtų būti naudinga visiems, visų pirma piliečiams ir įmonėms, siekiant dar labiau palengvinti naudojimąsi savo teisėmis bendrojoje rinkoje,

²⁰ Nuo projekto pradžios 2008 m., be nacionalinių išteklių, iš ES biudžeto EESSI plėtrai buvo skirta daugiau kaip 120 milijonų eurų.

²¹ 13 šalių gali elektroniniu būdu keistis informacija visuose socialinės apsaugos sektoriuose ir su visomis institucijomis: BG, DK, EE, FR, CY, LV, HU, MT, PT, SE ir IS, NO ir UK.

²² Visiškai įgyvendinus EESSI būtų galima veiksmingai remti tarpvalstybinį darbo jėgos judumą, o dėl to darbo rinka taptų labiau nepriklausoma nuo ekonomikos sąlygų: [EBPO ekonominis tyrimas „Euro zona 2021 m.“](#), „OECD Publishing“, Paryžius.

²³ [Reglamento \(ES\) 2019/1149, kuriuo įsteigiama Europos darbo institucija](#), 19 konstatuojamoji dalis ir 7 straipsnio 3 dalis.

²⁴ Elektroniniai socialinės apsaugos informacijos mainai (EESSI). Užimtumas, socialiniai reikalai ir įtrauktis. Europos Komisija (europa.eu).

supaprastinant procedūras ir mažinant administracinę naštą.

Tuo tikslu Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų plane²⁵ paskelbta, kad bus pradėtas bandomasis **Europos socialinės apsaugos paso (ESSPASS)** projektas, kurio tikslas – išnagrinėti skaitmeninį sprendimą, sudarantį sąlygas patikrinti asmenų teisės į socialinę apsaugą patvirtinančius dokumentus kitose ES šalyse (t. y. perkeliamuosius dokumentus, įskaitant Europos sveikatos draudimo kortelę). Tai turėtų padėti žmonėms lengviau naudotis savo socialinės apsaugos teisėmis keliaujant, persikeliant ir dirbant kitoje valstybėje narėje, kartu sumažinant sukčiavimo ir klaidų riziką. Taip pat turėtų būti supaprastintos įmonėms taikomos procedūros, pavyzdžiui, siunčiant savo darbuotojus laikinai dirbti į užsienį (t. y. komandiruoju darbuotojus).

EESSI suteikia galimybę tik socialinės apsaugos institucijoms keistis informacija, o ESSPASS suteiktą galimybę keliaujantiems ar persikeliantiems į kitą ES šalį žmonėms arba užsienyje veiklą vykdančioms įmonėms prireikus skaitmeniniu būdu bendrauti su socialinės apsaugos institucijomis ir kitomis viešosiomis įstaigomis, pavyzdžiui, darbo inspekcijomis ir sveikatos priežiūros paslaugų teikėjais.

ESSPASS iniciatyva bus grindžiama atitinkamomis ES skaitmeninėmis iniciatyvomis. Portale „Your Europe“ piliečiai ir įmonės pagal vieno langelio principą galės prašyti, kad socialinės apsaugos koordinavimo dokumentai būtų skaitmenizuoti pagal Bendrųjų skaitmeninių vartų reglamentą. Įdiegus Europos skaitmeninės tapatybės sistemą ir standartizuotas ES skaitmenines dėkles, jos taip pat būtų naudojamos judžių piliečių tapatybei nustatyti, skaitmeniniams perkeliamesiems dokumentams, įskaitant Europos sveikatos draudimo kortelę, saugoti ir jais dalytis.

ESSPASS papildytų šias funkcijas suteikiant galimybę socialinės apsaugos institucijoms, darbo inspekcijoms ir sveikatos priežiūros paslaugų teikėjams tikruoju laiku patikrinti, ar dokumentai yra galiojantys ir ar įvyko pokyčių.

Kelionių pavyzdžiai

Dėl ES taisyklių, jei laikinai esate užsienyje ir Jums reikia būtinų sveikatos priežiūros paslaugų, Jums bus taikomos tokios pačios sąlygos ir kainos kaip ir vietos gyventojams. Gydytojas paprašys Jūsų pateikti Europos sveikatos draudimo kortelę. Tuomet nacionalinės administracijos pasirūpins kompensacija. Tačiau gali atsitikti taip, kad pamiršote arba pametėte savo kortelę. Tam tikrų problemų gali kilti ir ligoninės personalui negalint patikrinti Europos sveikatos draudimo kortelės galiojimo (pvz., kilus abejonėms, gali prireikti papildomų informacijos mainų tarp atitinkamų valstybių narių institucijų).

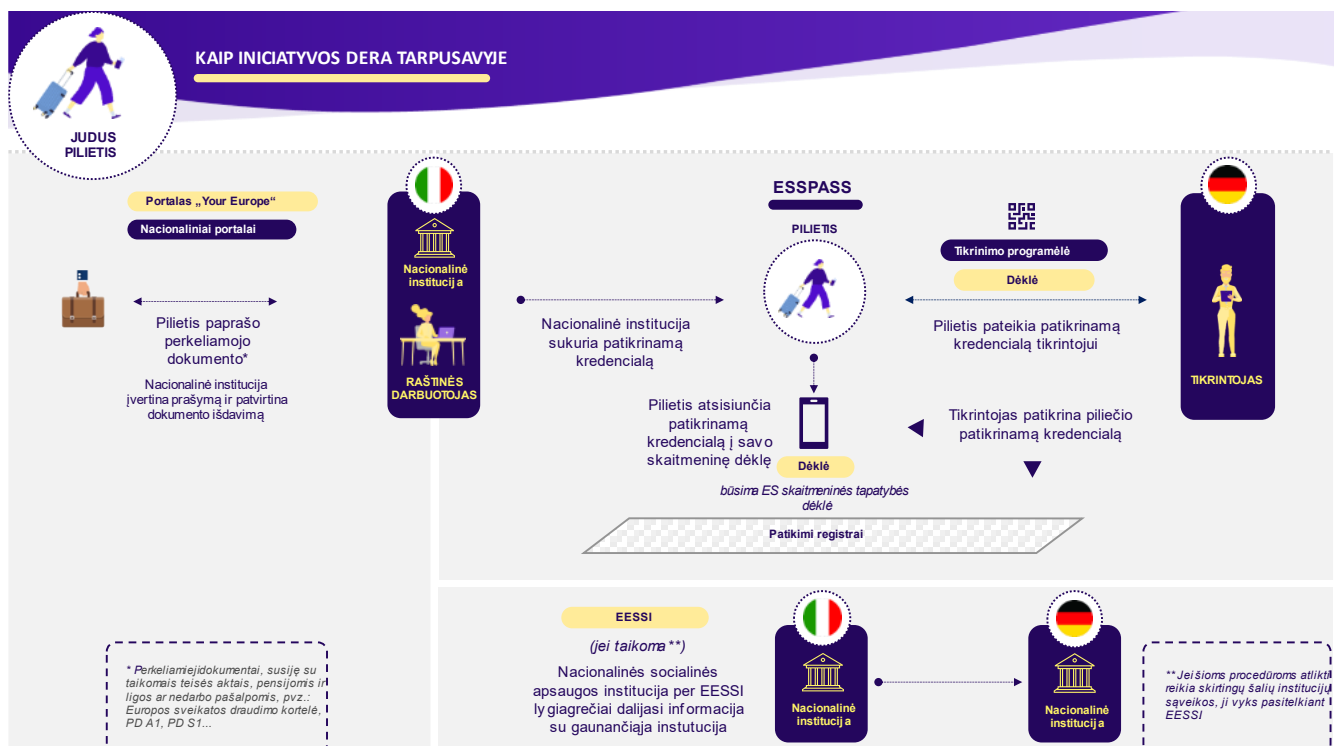
- Prieš išvykdamas atostogauti į Ispaniją, Živa turėtų kreiptis į savo sveikatos draudimo įstaigą Slovėnijoje dėl skaitmeninės Europos sveikatos draudimo kortelės išdavimo. Šiuo tikslu ji lankosi portale „Your Europe“ (t. y. bendruosiuose skaitmeniniuose vartuose), kuris nukreipia ją į reikiamos institucijos interneto svetainę.
- Institucija išduoda skaitmeninę Europos sveikatos draudimo kortelę.
- Živa nesunkiai išsisaugo Europos sveikatos draudimo kortelę savo skaitmeninėje dėklėje (t. y. būsimoje ES skaitmeninės tapatybės dėklėje). Jai nebereikia nešiotis plastikinės kortelės.
- Jei Živai atostogų metu prireiks gydymo, ji pateiks Europos sveikatos draudimo kortelę ligoninėje, kad įrodytų, jog yra apdrausta Slovėnijoje.
- Naudodamasis ESSPASS, ligoninės personalas gali tikruoju laiku patikrinti, ar

²⁵ Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planas.

Europos sveikatos draudimo kortelė galioja (t. y. ar ją išdavė kompetentinga įstaiga ir ar jos galiojimo laikas dar nėra pasibaigęs). Dėl to Europos sveikatos draudimo kortelė bus galima naudotis drąsiau ir sumažės rizika, kad sveikatos priežiūros paslaugų teikėjas atsisakys suteikti paslaugas.

Pagal ES taisykles, jei turite įmonę ir norite išsiųsti darbuotoją laikinai dirbti į užsienį (t. y. komandiruoti darbuotoją), turite paprašyti darbuotojui ir (arba) komandiruotam darbuotojui taikomų socialinės apsaugos teisės aktų patvirtinimo dokumento (t. y. perkeliamojo dokumento A1). Priimančiojoje šalyje inspektorius gali paprašyti komandiruoto darbuotojo pateikti šį patvirtinimo dokumentą. Kai kuriais atvejais inspektorius gali kilti abejonių dėl dokumento galiojimo ir institucijoms gali tekti toliau keistis informacija.

- Yiannis turi įmonę ir nori išsiųsti savo darbuotoją Georgijų laikinai dirbti į Italiją. Yiannis prašo kompetentingos Graikijos institucijos suteikti skaitmeninį perkeliamąjį dokumentą A1. Jis apsilanko portale „Your Europe“, kuriame jis nukreipiamas į nacionalinę institucijos interneto svetainę.
- Nacionalinė socialinės apsaugos institucija patikrina prašymą ir, jei tenkinamos sąlygos, išduoda skaitmeninį dokumentą, kuris pateikiamas Yanniui ir Georgijui.
- Georgijus lengvai išsisaugo dokumentą savo skaitmeninėje dėklėje (t. y. būsimoje ES skaitmeninės tapatybės dėklėje).
- Graikijos socialinės apsaugos institucija tuo pat metu informuoja Italijos socialinės apsaugos instituciją apie komandiravimą per EESSI.
- Italijoje dirbantis darbo inspektorius Nikolas prašo Georgijaus pateikti perkeliamąjį dokumentą A1.
- Naudodamasis ESSPASS, Nikolas atlieka dokumento patikrinimą tikruoju laiku. Taip galima patikrinti dokumento galiojimą ir padidinti pasitikėjimą.

Galimas ESSPASS sprendimas turi visiškai atitikti ES duomenų apsaugos teisės aktus, visų pirma Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą²⁶, ir saugumo taisykles. Asmens duomenų tvarkymui reikalingas teisinis pagrindas – tai apima atvejus, kai jau surinkti ir tvarkomi duomenys turi būti perduodami ir (arba) prieinami kitiems viešojo ir privačiojo sektoriaus subjektams. Be to, atitinkamos nacionalinės institucijos ir patikimi suinteresuotieji subjektai (pvz., Europos sveikatos draudimo kortelės atveju sveikatos priežiūros paslaugų teikėjas) turėtų tvarkyti ir turėti prieigą tik prie tų duomenų, kurie yra būtini teisėms patikrinti. Sprendimas taip pat turi atitikti prieinamumo reikalavimus²⁷ ir būti įtraukus visų žmonių atžvilgiu, ypač neįgalųjų, vyresnio amžiaus asmenų ir skaitmeninių įgūdžių neturinčių asmenų.

ESSPASS bandomasis projektas pradėtas 2021 m. nuo pirmojo bandomosios veiklos etapo, kartu pradėto vykdyti ir Italijos socialinės apsaugos įstaigos „Istituto Nazionale della Previdenza Sociale“, kurio metu daugiausia dėmesio skirta perkeliamojo dokumento A1 procedūrų skaitmenizacijai. Šiame pirmajame etape dalyvavo dar 13 valstybių narių, daugiausia stebėtojų teisėmis. Jo rezultatai parodė, kaip ESSPASS galėtų padėti palengvinti judžių piliečių ir paslaugas užsienyje teikiančių įmonių, įskaitant mažąsias ir vidutines įmones, gyvenimą supaprastinant procedūras ir sumažinant administracinę naštą²⁸.

Atsižvelgdami į pirmojo etapo rezultatus du valstybių narių institucijų konsorciūnai vykdo ESSPASS veiklą ir toliau išbando perkeliamojo dokumento A1 ir Europos sveikatos draudimo kortelės²⁹ išdavimą ir tikrinimą pagal Skaitmeninės Europos programą.

Komisija toliau remis šių konsorciūnų veiklą ir padės užtikrinti, kad ši veikla derėtų su kitomis ES skaitmeninėmis iniciatyvomis.

Vykdamas bandomąjį projektą, kuris bus baigtas iki 2025 m., ir atsižvelgiant į galimą didelio masto skaitmeninio sprendimo diegimą visoje Europoje, labai svarbu, kad valstybės narės toliau priimtų konkrečius politinius ir finansinius įsipareigojimus.

Komisija ragina visas valstybes nares:

- prisijungti prie dviejų valstybių narių institucijų konsorciūnų, kurie išbando skaitmeninį perkeliamojo dokumento A1 ir Europos sveikatos draudimo kortelės išdavimą ir tikrinimą.

Komisija:

²⁶ [Reglamentas \(ES\) 2016/679](#) dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas).

²⁷ Visų pirma žr. Direktyvą (ES) 2016/2102 dėl viešojo sektoriaus institucijų interneto svetainių ir mobiliųjų programų prieinamumo ir Direktyvą (ES) 2019/882 dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų, ypač I priedą.

²⁸ Rezultatai buvo pristatyti konferencijoje dėl socialinės apsaugos koordinavimo ir darbo kortelių skaitmenizacijos. Konferencijos klausimyno respondentai manė, kad ESSPASS labai padėtų sumažinti kliūtis laisvam judėjimui ir darbo jėgos judumui (56 proc.) ir supaprastinti procedūras piliečiams ir darbuotojams (63 proc.), institucijoms, darbo inspekcijoms bei sveikatos priežiūros paslaugų teikėjams (66 proc.) ir įmonėms (52 proc.). Tai taip pat padėtų sumažinti klaidų ir sukčiavimo socialinės apsaugos srityje atvejų skaičių (61 proc.).

²⁹ Europos skaitmeninės tapatybės sistemos konsorciūme valstybių narių institucijos (AT, BE, CZ, DK, DE, IE, IT, NL, PL, PT, ES, SE) imasi veiksmų, kad ES skaitmeninės tapatybės dėklės (be kitų naudojimo atvejų) būtų naudojamos perkeliamajam dokumentui A1 ir Europos sveikatos draudimo kortelei saugoti. [Europos blokų grandinės paslaugų infrastruktūros](#) konsorciūmui priklausančios valstybių narių (AT, BE, DE, IT) institucijos toliau tiria šios infrastruktūros ir blokų grandinės naudojimą keitimuisi skaitmeniniais dokumentais.

- ne tik teiks bendrą finansavimą, bet ir padės konsorciams ir teiks technines ekspertines žinias, kol 2025 m. jie užbaigs savo veiklą;
- atsižvelgdama į konsorcių vykdomą bandomąją veiklą, nuspręs dėl tolesnių veiksmų, įskaitant galimybę įdiegti ESSPASS sprendimą visose ES šalyse, ir ar tam reikėtų teisinės sistemos.

2.3. Kitos iniciatyvos, kuriomis sudaromos palankesnės sąlygos laisvam judėjimui, darbo jėgos judumui ir darbo teisės vykdymo užtikrinimui

Šiuo metu kuriamos kelios kitos sistemos ir priemonės, kuriomis remiamas darbo jėgos judumas, socialinė apsauga, tarpvalstybinė sveikatos priežiūra ir darbo teisės vykdymo užtikrinimas. Jos papildo EESSI ir ESSPASS ir jomis siekiama dar labiau palengvinti piliečių ir darbuotojų judumą, supaprastinti administracines procedūras žmonėms, įmonėms ir nacionalinėms valdžios institucijoms ir užtikrinti darbuotojų teises.

Pensijos 	Padedant Komisijai kuriama Europos pensijų sekimo sistema, kad mobiliesiems darbuotojams bet kuriuo jų karjeros etapu būtų teikiama informacija apie jų teises į pensiją valstybėse narėse, kuriose jie dirbo. Ši sistema grindžiama esamomis nacionalinėmis sekimo sistemomis. Tikslas – suteikti žmonėms galimybę priimti informacija pagrįstus sprendimus dėl savo karjeros ir taupymo poreikių, kad būtų užtikrintas tinkamesnis pensijų lygis.
Darbuotojų komandiravimas³⁰ 	Komisija ir valstybės narės rengia bendrą elektroninę darbuotojų komandiravimo deklaracijos formą (e. deklaraciją). E. deklaracija siekiama sumažinti įmonėms tenkančią administracinę naštą ir palengvinti keitimąsi informacija su valstybių narių kompetentingomis institucijomis, kartu padedant kovoti su sukčiavimu ir piktnaudžiavimu.
Tarpvalstybinės sveikatos priežiūros paslaugos	Pagal būsimą Europos sveikatos duomenų erdvę³¹ Komisija ir valstybės narės siekia visoje Europoje užtikrinti visapusišką naudojimąsi skaitmenine infrastruktūra „MyHealth@EU“, kad būtų galima keistis e. receptais, pacientų duomenų santraukomis, laboratoriniais rezultatais,

³⁰ [Direktyva 2014/67/ES dėl Direktyvos 96/71/EB dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje vykdymo užtikrinimo.](#)

³¹ [Pasiūlymas dėl reglamento dėl Europos sveikatos duomenų erdvės.](#)

išrašymo iš ligoninių ataskaitomis ir medicininiais vaizdais. Tai galėtų padėti supaprastinti administracines procedūras, susijusias su tarpvalstybinių sveikatos priežiūros paslaugų išlaidų kompensacija³². 2023 m. „MyHealth@EU“ jau veikia 11 valstybių narių, kuriose teikiamos e. recepto ir pacientų duomenų santraukų paslaugos.

Darbo teisė ir darbo sąlygos

2023–2025 m. ES statybos pramonės socialiniai partneriai, gavę Komisijos finansinę paramą, įgyvendins projektą, kurio metu išnagrinės įvairių šalių darbo ir socialinės tapatybės kortelių sąveikumo potencialą. Tikslas – palengvinti darbo teisės ir darbo sąlygų vykdymo užtikrinimą, didinti skaidrumą ir užtikrinti sąžiningą darbo jėgos judumą.

3. Skaitmeniniai pokyčiai valstybėse narėse, lemiantys veiksmingus tarpvalstybinius socialinės apsaugos procesus

ES ir nacionalinės pastangos turi būti dedamos kartu, kad socialinės apsaugos koordinavimo skaitmenizacija būtų sėkminga.

Visos valstybės narės ieško būdų, kaip supaprastinti procesus ir sudaryti sąlygas veiksmingiau teikti paslaugas, net jei pažanga Europoje ir skirtinguose nacionaliniuose socialinės apsaugos sektoriuose³³ išlieka netolygi.

Daugelis šalių pradėjo skaitmenizuoti socialinės apsaugos valdymą ir teikimą supaprastindamos skaitmeninius vieno langelio principu veikiančius portalus, automatizuotus procesus (be kita ko, susijusius su galimybe gauti tam tikras išmokas), pensijų imitatorius ir iš anksto užpildytas prašymo formas. Šie **pokyčiai nacionaliniu lygmeniu** ne tik pagerina nacionalinių socialinės apsaugos sistemų prieinamumą ir veiksmingumą, bet ir **yra būtina sąlyga siekiant veiksmingesnių skaitmeninių tarpvalstybinių socialinės apsaugos procesų**. Jie taip pat padeda gerinti EESSI sistemos veikimą ir žmonių bylų nagrinėjimą.

Valstybės narės turi užtikrinti, kad jų nacionalinės socialinės apsaugos svetainės, mobiliosios programėlės ir elektroninės sąsajos su visuomene atitiktų ES neįgalųjų prieinamumo reikalavimus³⁴.

Nacionalinių skaitmeninių iniciatyvų pavyzdžiai

Šios pastangos apima skaitmeninių sprendimų naudojimą siekiant paspartinti perkeliamojo dokumento A1 išdavimą ir patikrinti svarbius faktus, siekiant nustatyti, kurie socialinės apsaugos teisės aktai taikomi, kaip tai padarė Prancūzijos įstaiga URSAFF ir Belgijos nacionalinė socialinės apsaugos tarnyba. Pavyzdžiui, Belgijoje 80 proc. paraiškų

³² Remiantis [Direktyva 2011/24/ES](#) dėl pacientų teisių į tarpvalstybines sveikatos priežiūros paslaugas taikymo.

³³ Kai kurios valstybės narės, atsakydamos į socialinės apsaugos koordinavimo skaitmenizacijos darbo grupės parengtą klausimyną (2023 m. kovo 8 d.), atkreipė dėmesį į riziką ir iššūkius, susijusius su skirtingu skaitmenizacijos ir automatizavimo lygiu socialinės apsaugos srityje visose valstybėse narėse.

³⁴ Žr. 34 išnašą.

išnagrinėjamos be žmogaus įsikišimo, o perkeliemieji dokumentai A1 išduodami per 24 valandas. Šie pokyčiai taip pat padidina sprendimų tikslumą ir dokumentuose pateiktos informacijos teisingumą.

Kai kurios valstybių narių įstaigos visiškai automatizavo išmokų skyrimo procesus. Pavyzdžiui, Lenkijos socialinio draudimo įstaiga (ZUS) ir jos automatinė programinė įranga, skirta išmokoms šeimai mokėti, ir Belgijos „Crossroads Bank for Social Security“. Italijos „Istituto Nazionale della Previdenza Sociale“ naudoja duomenų gavybą ir dirbtinį intelektą, kad nustatytų sukčiavimo atvejus ar klaidas, susijusius su socialinės apsaugos išmokų skyrimu, ir užkirstų jiems kelią.

Valstybės narės parodė didesnę susidomėjimą dvišaliu ir daugiašaliu keitimusi informacija ir socialinės apsaugos duomenų bazių sujungimu (pvz., Suomijos ir Estijos priimtas sprendimas automatizuoti keitimus duomenimis tarp jų nacionalinių gyventojų registrų).

Valstybės narės turėtų ne tik visapusiškai įgyvendinti elektroninių socialinės apsaugos informacijos mainų (EESSI) sistemą, kuri yra prioritetas, bet ir toliau investuoti į savo socialinės apsaugos sistemų skaitmenizaciją, be kita ko, siekdamos užtikrinti sklandžią skaitmeninę patirtį judiems piliečiams ir įmonėms. Šiam procesui galima naudotis įvairiomis ES finansavimo priemonėmis, pavyzdžiui, Skaitmeninės Europos programa³⁵, „Invest EU“, Europos regioninės plėtros fondu, techninės paramos priemone³⁶ ir „Europos socialiniu fondu +“³⁷. Priemonės, kuriomis siekiama skaitmenizuoti viešąsias paslaugas ir modernizuoti viešojo administravimo procesus, įtrauktos į visus nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, kuriuose numatyta bent 20 proc. visų plano išteklių skirti skaitmeniniams tikslams.

Turėtų būti sudarytos palankesnės sąlygos keistis geriausia patirtimi, susijusia su nacionalinėmis priemonėmis ir sprendimais. Atsižvelgdama į savo įgaliojimus, Europos darbo institucija (EDI) galėtų tai remti, padėdama kurti praktikos bendruomenę ir skatindama reguliariai keistis patirtimi tarp nacionalinių administracijų.

Remdama valstybių narių dedamas pastangas, Komisija ragina EDI:

- 2024 m. rinkti gerosios praktikos pavyzdžius ir per specialius praktinius seminarus sudaryti palankesnes sąlygas nacionalinėms valdžios institucijoms keistis informacija apie skaitmenines priemones socialinės apsaugos srityje, įskaitant tarpvalstybines paslaugas;
- remiantis šios veiklos rezultatais, analizuoti nacionalinius skaitmeninius sprendimus, apimančius visas socialinės apsaugos sritis, nacionalinių sistemų skaitmeninę brandą ir nacionaliniu lygmeniu turimus išteklius. Tai padės geriau nukreipti investicijas ir remti atsiliekančiuosius.

Komisija ragina valstybes nares:

³⁵ 2021–2027 m. Skaitmeninės Europos programai skirtas biudžetas – 7,5 mlrd. EUR dabartinėmis kainomis, įskaitant 1,1 mlrd. EUR, skirtų užtikrinti, kad skaitmeninės technologijos būtų išmintingai naudojamos visoje ekonomikoje ir visuomenėje.

³⁶ Žr., pvz., https://reform-support.ec.europa.eu/what-we-do/labour-market-social-protection-and-migration/strengthening-administrative-capacity-italian-national-institute-social-security_lt?ettrans=lt.

³⁷ Kelios šalys naudojasi šiomis priemonėmis, kad paremtų socialinės apsaugos koordinavimo skaitmenizacijos iniciatyvas (pvz., EESSI skirtą „Europos socialinį fondą +“ ir ESSPASS bandomajam projektui skirtus EGADP ir Skaitmeninės Europos programą).

- užbaigti visapusišką EESSI sistemos įgyvendinimą ir trijų socialinės apsaugos koordinavimo procedūrų, įtrauktų į Bendrųjų skaitmeninių vartų reglamento II priedą, skaitmenizaciją;
- užtikrinti, kad iki 2025 m. be tų perkeliamųjų dokumentų, kurių procedūros turi būti skaitmenizuotos pagal Bendrųjų skaitmeninių vartų reglamentą, žmonės taip pat galėtų internetu prašyti ir gauti kitus perkeliamuosius dokumentus ligos, nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų bei bedarbio pašalpų srityse;
- išlaikyti investicijas į nacionalinių ir tarpvalstybinių atvejų nagrinėjimo procesų automatizavimą socialinės apsaugos srityse, kartu siekiant didesnio nacionalinių socialinės apsaugos sistemų sąveikumo;
- dėti daugiau pastangų, kad iki 2030 m. būtų pasiekti skaitmeninio dešimtmečio tikslai, kad 100 proc. pagrindinių viešųjų paslaugų būtų prieinamos internetu, be kita ko, socialinės apsaugos srityje, o 100 proc. asmenų turėtų prieigą prie elektroninės atpažinties (e. ID) priemonių, kurios būtų naudojamos teikiant pagrindines viešąsias paslaugas visoje ES, be kita ko, socialinės apsaugos srityje.

Komisija taip pat ragina Europos Parlamentą ir Tarybą:

- greitai pasiekti susitarimą dėl ES socialinės apsaugos koordinavimo taisyklių peržiūros. Komisija toliau remis teisėkūros institucijas, kad jos pasiektų šį tikslą.

4. Perėjimas prie labiau skaitmeniniu būdu integruotos socialinės apsaugos koordinavimo sistemos

Pastaraisiais metais Komisija ir valstybės narės sukūrė modernios ir skaitmeninės socialinės apsaugos koordinavimo sistemos pagrindus, susijusius tiek su tarpvalstybiniu valdžios institucijų keitimusi informacija, tiek su paslaugų teikimu piliečiams ir įmonėms.

Labai svarbu toliau dėti šias pastangas ir paspartinti pažangą kuriant piliečiams ir verslui palankesnes, tarpusavyje susietas ir sąveikias socialinės apsaugos sistemas. Tai labai priklauso nuo politinės krypties, įsipareigojimų ir investicijų, todėl reikia ilgesnio laikotarpio vizijos.

Tikslas – sudaryti sąlygas sklandžiam ir saugiam informacijos srautui tarpvalstybiniu mastu, užtikrinti, kad piliečiai ir įmonės galėtų greičiau ir paprasčiau naudotis socialinės apsaugos paslaugomis, taip pat suteikti jiems patirtį be naštos naudojantis šiomis paslaugomis visoje ES.

Siekiant įgyvendinti šį tikslą ir į piliečius ir verslą orientuotą požiūrį, reikėtų labiau integruoto keitimosi duomenimis tarp socialinės apsaugos sistemų, užtikrinant didesnę **sąveikumą**, kaip numatyta pasiūlyme dėl Europos sąveikumo akto³⁸, **automatizavimą**, socialinės apsaugos duomenų **standartizaciją** ir **tiesioginę prieigą** prie pirminio duomenų šaltinio³⁹.

Dėl tokio integruoto požiūrio administraciniai procesai taptų paprastesni, sumažėtų

³⁸ Tarpvalstybinis sąveikumas padeda teikti geriau susietas paslaugas ir padės sutaupyti lėšų piliečiams ir įmonėms, dirbantiems su viešojo administravimo institucijomis. Apskaičiuota, kad su viešojo administravimo institucijomis dirbantys piliečiai sutaupys nuo 5,5 iki 6,3 mln. EUR, o institucijos – nuo 5,7 iki 19,2 mln. EUR ([tarnybų darbinis dokumentas \(2022\) 721](#)).

³⁹ Daugelis suinteresuotųjų subjektų konferencijoje dėl socialinės apsaugos koordinavimo ir darbo kortelių skaitmenizacijos ir skaitmenizacijos darbo grupėje pritarė, kad yra tolesnio sąveikumo, duomenų standartizacijos ir automatizavimo poreikis.

popierizmas ir rankiniu būdu atliekamų užduočių skaičius ir būtų galima veiksmingiau paskirstyti išteklius. Sąveikumas leistų nacionalinėms institucijoms integruoti duomenis iš įvairių šaltinių ir užtikrinti, kad visose sistemose būtų dalijamasi tikslia ir naujausia informacija. Tokie sąveikūs mainai taip pat būtini naudojantis sistemomis, apimančiomis mobiliuosius darbuotojus, kuriems netaikomos ES socialinės apsaugos koordinavimo taisyklės, pavyzdžiui, tarptautinių organizacijų, ES institucijų ir kitų įstaigų darbuotojus. Automatizuotos sistemos galėtų padėti institucijoms nustatyti nesąžiningos veiklos modelius įvairiose skirtingų šalių vietose. Tai padėtų sutaupyti lėšų ir užtikrinti, kad naudos gautų tie, kuriems jos tikrai reikia, ir kad žmonės būtų veiksmingai apsaugoti.

Žmonės galėtų lengviau naudotis paslaugomis ir gauti išmokas, taip taupydami laiką ir pastangas. Paprastesni procesai ir didesnis duomenų tikslumas būtų naudingi užsienyje paslaugas teikiančioms įmonėms.

Siekiant remti sklandžią tarpvalstybinio darbo jėgos judumo – tiek fizinio, tiek „virtualaus“ – žmonių, įmonių ir nacionalinių valdžios institucijų patirtį, svarbu veikti ne tik socialinės apsaugos srityje, bet ir **užtikrinti tarpsektorinį sąveikumą**⁴⁰. Tam reikėtų išnagrinėti įvairius procesus, reglamentuojančius ne tik socialinės apsaugos koordinavimą, bet ir darbuotojų komandiravimą, tarpvalstybines sveikatos priežiūros paslaugas ir socialinės apsaugos koordinavimo bei darbo teisės, mokesčių⁴¹ ir bendrovių teisės sąveiką. Tikslas – suteikti daugiau aiškumo, supaprastinti administracines procedūras ir išnagrinėti įvairiuose sektoriuose sukurtų skaitmeninių sprendimų sinergijas⁴².

Visais tolesniais veiksmais reikėtų atidžiai įvertinti papildomų sąveikumo, techninių reikalavimų ir bendrų keitimosi duomenimis standartų įdiegimo poreikius, pridėtinę vertę ir tikėtiną poveikį, įskaitant finansinį. Jais turėtų būti atsižvelgiama į subsidiarumo ir proporcingumo principus, taip pat į teisinius ir organizacinius klausimus.

Taip pat reikėtų spręsti privatumo ir duomenų apsaugos problemas, ypač sudarant sąlygas tolesniam dalijimuisi duomenimis. Panašiai, kai naudojami algoritmai arba dirbtinis intelektas, reikėtų išsamių apsaugos priemonių, be kita ko, siekiant apsaugoti asmenis nuo šališkumo ir diskriminacijos rizikos.

Reguliariai vyks aukšto lygio diskusijos su valstybėmis narėmis siekiant aptarti pagrindinius veiksmus, kurių reikia imtis, ir stebėti bei vertinti pažangą.

Komisija:

- 2024 m. pradės tyrimą dėl tolesnių pokyčių ilgesniu laikotarpiu socialinės apsaugos koordinavimo skaitmenizacijos srityje, kurio metu, be kita ko:
 - remiantis EDI, valstybių narių, socialinės apsaugos institucijų, socialinių partnerių ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų pateikta informacija, bus analizuojami tolesnio sąveikumo užtikrinimo poreikiai, sąnaudos ir nauda nacionaliniu lygmeniu, taip pat tarpvalstybiniu mastu ir sektoriuose;

⁴⁰ 80 proc. apklausos, skirtos konferencijos dėl socialinės apsaugos koordinavimo ir darbo kortelių skaitmenizacijos dalyviams, respondentų manė, kad ES ir valstybės narės turėtų daugiau investuoti į i) tarpvalstybinį sąveikumą, apimančią susijusias politikos sritis, ir ii) automatizavimą.

⁴¹ Komisija ieško būdų, kaip sudaryti palankesnes sąlygas įgyvendinti mokesčių mokėtojų teises ir supaprastinti mokesčių prievoles, kaip paskelbta Sąžiningo ir supaprastinto apmokestinimo kuriuo remiama ekonomikos atgaivinimo strategija, [mokesčių veiksmų plane](#).

⁴² Pavyzdžiui, Komisijos [siūlomos direktyvos](#), kuria siekiama toliau plėsti skaitmeninių priemonių ir procesų naudojimą ES bendrovių teisėje, 4 straipsnyje numatytas galimo [Verslo registrų sąveikos sistemos](#) (BRIS) ir kitų sistemų sąveikumo vertinimas, pavyzdžiui, apmokestinimo ir socialinės apsaugos srityse. BRIS suteikia nemokamą prieigą visomis ES kalbomis prie bendrovių informacijos, surinktos tiesiogiai iš nacionalinių verslo registrų.

- nagrinės galimybę toliau paprastinti ir racionalizuoti procedūras, kuriomis reglamentuojamas laisvas asmenų ir darbuotojų judėjimas ES, siekiant užtikrinti sklandžią skaitmeninę patirtį;
- kartą per metus rengs aukšto lygio susitikimus su valstybėmis narėmis siekdama aptarti ir remti tolesnį skaitmenizacijos, standartizavimo ir automatizavimo įgyvendinimą socialinės apsaugos koordinavimo srityje, sudarant palankesnes sąlygas judėjimo laisvei ir darbo jėgos judumui, įskaitant didesnę sąveikumą su kitais atitinkamais sektoriais.

Komisija ragina valstybes nares ir visus suinteresuotuosius subjektus:

- aktyviai prisidėti siekiant labiau integruotos skaitmeninės socialinės apsaugos koordinavimo sistemos tikslo toliau investuojant į skaitmenizacijos pastangas nacionaliniu lygmeniu, tinkamai atsižvelgiant į pokyčius ES lygmeniu ir kitose valstybėse narėse.

5. Išvados

Skaitmenizacija sudaro palankesnes sąlygas piliečiams naudotis savo socialinės apsaugos teisėmis tarpvalstybiniu mastu, taip sumažinant laisvo judėjimo ir darbo jėgos judumo kliūtis, taigi žmonėms yra lengviau judėti visoje ES keliaujant, gyvenant, dirbant ir studijuojant kitose valstybėse narėse. Ji taip pat padeda užkirsti kelią sukčiavimui ir palengvinti administracinę naštą įmonėms, teikiančioms paslaugas užsienyje, nes supaprastinamos procedūros. Tai galiausiai skatina tvarų augimą ir didina konkurencingumą.

Pastaraisiais metais padaryta didelė pažanga, tačiau norint pasiekti tikslą užtikrinti sklandžią ir mažiau biurokratišką judžių piliečių ir įmonių patirtį labai svarbu imtis aktyvesnių veiksmų ES ir nacionaliniu lygmenimis, siekiant labiau automatizuotų, sąveikių ir integruotų nacionalinių socialinės apsaugos sistemų.

Komisija yra visapusiškai įsipareigojusi orientuoti ir remti valstybių narių ir nacionalinių administracijų pastangas spartinti skaitmeninę pertvarką visoje Europoje.

Siekiant sukurti labiau skaitmeninę Europą, be kita ko, socialinės apsaugos koordinavimo srityje, kad būtų remiamas laisvas judėjimas ir sąžiningas darbo jėgos judumas, būtinas nuolatinis valstybių narių dalyvavimas ir tolesni politiniai bei finansiniai įsipareigojimai.